

Na osnovu člana 12 stav 4 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja („Službeni list CG”, br. 14/08 i 47/15) Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede donijelo je

Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju objekti i oprema za držanje i uzgoj koka nosilja*

Pravilnik je objavljen u "Službenom listu CG", br. 61/2026 od 6.5.2026. godine, a stupio je na snagu 14.5.2026.

* U ovaj pravilnik prenesene su odredbe Direktive br. 1999/74/EZ o minimalnim uslovima za zaštitu koka nosilja.

Predmet

Član 1

Ovim pravilnikom propisuju se bliži uslovi koje treba da ispunjavaju objekti i oprema za držanje i uzgoj koka nosilja.

Primjena

Član 2

Ovaj pravilnik ne primjenjuje se na:

- 1) objekte u kojima se drži i uzgaja manje od 350 koka nosilja;
- 2) objekte za uzgoj matičnog jata nosilja.

Značenje izraza

Član 3

Izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **koke nosilje** su koke vrste Gallus gallus koje su dozele zrelost za nošenje i drže se za proizvodnju jaja koja nijesu namijenjena za leženje;
- 2) **gnijezdo** je odvojen prostor za nošenje jaja, čiji pod s kojim koke dolaze u dodir nije od žičane mreže, za svaku koku pojedinačno ili za skupinu koka (zajedničko gnijezdo);
- 3) **prostirka** je bilo koji rastresiti materijal koji odgovara etološkim potrebama koka nosilja;
- 4) **korisna površina** je površina široka najmanje 30 cm, čiji je nagib manji od 14%, visine najmanje 45 cm, u koju se ne uračunava površina gnijezda.
- 5) **proizvodni sistemi** su skupovi procesa i aktivnosti koji se koriste za efikasnu i organizovanu proizvodnju u živinarskoj proizvodnji, a koji se odnose na uslove za objekte i opremu, ishranu, zdravstvenu zaštitu i upravljanje proizvodnjom.

Opšti uslovi

Član 4

Objekti za držanje i uzgoj koka nosilja pored uslova utvrđenih propisom kojim se uređuju objekti i oprema za držanje i uzgoj životinja za proizvodnju, treba da ispunjavaju uslove date u Prilogu 1, koji čini sastavni dio ovog pravilnika.

Uslovi za alternativni sistem držanja

Član 5

(1) Svi novosagrađeni ili obnovljeni proizvodni sistemi i svi takvi proizvodni sistemi koji se prvi put stavljaju u upotrebu treba da ispunjavaju sljedeće uslove:

- 1) najmanje 10 cm prostora za hranjenje po jednoj koki kod ravnih hranilica, odnosno najmanje 4 cm prostora za hranjenje po jednoj koki kod okruglih hranilica;
- 2) najmanje 2,5 cm prostora za napajanje po jednoj koki kod ravnih pojilica, odnosno najmanje 1 cm prostora za napajanje po jednoj koki kod okruglih pojilica.
- 3) kod napajanja kapljičnim pojilicama i posudama za napajanje treba da bude najmanje jedna pojilica na 10 koka.

4) ako su mjesta za napajanje uslovljena fiksno postavljenim pojilicama, tada u nivou svake koke treba da se nalazi najmanje po dvije posude za napajanje ili dvije kapljične pojilice;

5) najmanje po jedno gnijezdo na sedam koka, a u slučaju zajedničkih gnijezda, treba da bude obezbijedeno najmanje 1 m² gnijezda za najviše 120 koka;

6) najmanje 15 cm dužine odgovarajuće prečke (bez oštih ivica) po jednoj koki, koja ne treba da bude postavljena iznad prostirke.

7) horizontalna udaljenost između pojedinih prečki treba da bude najmanje 30 cm, a vodoravna udaljenost između prečke i zida treba da bude najmanje 20 cm;

8) najmanje 250 cm² površine sa prostirkom po koki, koja pokriva najmanje jednu trećinu podne površine.

(2) Prečke treba da se prilagode tako da na odgovarajući način podupru svaki naprijed okrenuti prst na obje noge.

(3) Pored uslova iz st. 1 i 2 ovog člana sistemi držanja pri kojima se koke nosilje mogu slobodno kretati među pojedinačnim etažama treba da ispunjavaju sljedeće uslove:

1) broj etaža ne treba da bude veći od četiri;

2) među pojedinim etažama treba obezbijediti najmanje 45 cm prostora;

3) pojilice i hranilice treba da budu raspoređene tako da su jednako dostupne svim kokama;

4) etaže se prilagođavaju tako da izmet ne pada na donje etaže;

(4) Ako koke nosilje imaju ograđen ispust:

1) treba obezbijediti više otvora za neposredni izlazak u slobodni prostor, visokih najmanje 35 cm i širokih najmanje 40 cm razmještenih po cijeloj dužini objekta, na grupu od 1.000 koka zajednički otvor treba da iznosi 2 m;

2) otvoreni ispusti treba da:

- imaju površinu prilagođenu gustini naseljenosti i konfiguraciji terena kako bi se spriječila bilo kakva zaraza,

- budu opremljeni zaklonom od nepovoljnih vremenskih uslova i grabljivica sa odgovarajućim pojilicama ako je to potrebno;

3) gustina naseljenosti ne treba da bude veća od devet koka nosilja po jednom m² korisne površine.

(5) Izuzetno do stava 4 tačka 3 ovog člana, ako je korisna površina jednaka raspoloživoj podnoj površini, može se odobriti gustina naseljenosti od 12 koka po jednom m² korisne površine na onim objektima koji primjenjuju ovaj način držanja.

Uslovi za neobogaćeni kavezni sistem držanja

Član 6

Neobogaćeni kavezni sistem držanja treba da ispunjava sljedeće uslove:

1) za svaku koku nosilju na raspolaganju potrebno je obezbijediti najmanje 550 cm² površine, mjereno u horizontalnoj ravni, kako bi se primjenjivalo bez ograničenja, posebno ne uključujući žljebove za hranjenje koji bi mogli znatno smanjiti raspoloživu površinu;

2) na raspolaganju treba da bude žlijeb za hranjenje bez prepreka i dužine najmanje 10 cm po jednoj koki u kavezu;

3) ako nijesu na raspolaganju kapljične pojilice ili posude za napajanje, svaki kavez treba da ima pojilicu u obliku žlijeba za neprekidno napajanje vodom jednake dužine kao i žlijeb za hranjenje, u skladu sa tačkom 2 ovog stava;

4) ako su mjesta za napajanje postavljena fiksno pojilicama, tada se u širini svakog kaveza nalaze minimum po dvije posude za napajanje ili dvije kapljične pojilice;

5) kavezi treba da budu visoki najmanje 40 cm na najmanje 65% površine kaveza i nikako niži od 35 cm na bilo kojoj tački;

6) podovi kaveza treba da budu konstruisani tako da na odgovarajući način podupiru svaki od naprijed okrenutih prstiju na svakoj nozi, pri čemu nagib poda ne treba da bude veći od 14% ili 8%.

7) izuzetno od tačke 6 ovog stava, ako podovi nijesu napravljeni od pravougaone žičane mreže, može se dopustiti veći nagib poda;

8) kavezi treba da budu opremljeni odgovarajućim materijalom za trošenje kandži.

Uslovi za obogaćeni kavezni sistem držanja

Član 7

Obogaćeni kavezni sistem držanja treba da ispunjava sljedeće uslove:

1) sve koke nosilje treba da imaju:

- najmanje 750 cm² površine kaveza po koki, od čega 600 cm² korisne površine;

- gnijezdo;

- prostirku koja omogućava kljućanje i čeprkanje;

- odgovarajuće prečke dužine najmanje 15 cm po jednoj koki;

2) visina kaveza, osim visine nad korisnom površinom, treba da iznosi najmanje 20 cm na svakoj tački, a ukupna površina jednog kaveza treba da bude veća od 2.000 cm².

- 3) na raspolaganju treba da bude žlijeb za hranjenje bez prepreka i dužine najmanje 12 cm po jednoj koki u kavezu;
- 4) svaki kavez treba da ima na raspolaganju sistem za napajanje prilagođen broju koka nosilja; ako se koriste kapljične pojilice ili posude za napajanje, najmanje dvije moraju biti dostupne svakoj koki;
- 5) u cilju olakšane kontrole, naseljavanja ili vađenja koki, prolaz između pojedinih redova kaveza treba da bude širok najmanje 90 cm, a udaljenost od poda objekta do prvog reda kaveza mora iznositi najmanje 35 cm;
- 6) kavezi treba da budu opremljeni odgovarajućim materijalom za trošenje kandži.

Prestanak primjene

Član 8

Odredbe člana 6 ovog pravilnika primjenjivaće se do 31. decembra 2026. godine.

Prestanak važenja

Član 9

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o bližim uslovima koje treba da ispunjavaju objekti i oprema za držanje i uzgoj koka nosilja („Službeni list CG” br. 27/16, 75/19, 150/22 i 130/24).

Stupanje na snagu

Član 10

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore”.

Broj: 04-312/26-5801/3

Podgorica, 30. aprila 2026. godine

Ministar,
Vladimir Joković, s.r.

PRILOG 1

USLOVI KOJE TREBA DA ISPUNJAVAJU OBJEKTI I OPREMA ZA DRŽANJE I UZGOJ KOKA NOSILJA

- 1) Vlasnik ili držalac obezbjeđuje pregled koka najmanje jednom dnevno.
- 2) Jačina buke treba da bude svedena na minimum.
- 3) Treba izbjegavati stalnu i iznenadnu buku.
- 4) Ventilatori, oprema za hranjenje i druga oprema konstruiše se, smješta, radi i održava tako da uzrokuje najmanju moguću buku.
- 5) Svi objekti trebaju biti adekvatno osvijetljeni na način da sve koke mogu vidjeti jedna drugu i da su jasno vidljive na način da mogu percipirati svoju okolinu i ispoljavati uobičajeni nivo aktivnosti. Ako objekat raspolaže prirodnim osvjetljenjem, svjetlosni izvori trebaju biti raspoređeni sa ujednačenim režimom.
- 6) U prvim danima nakon naseljavanja, režim osvjjetljenja treba da bude takav da spriječi zdravstvene probleme i probleme ponašanja. Shodno tome, treba pratiti dvadesetčetvoročasovni ritam osvjjetljenja i uključiti adekvatan neprekidan režim mraka, u trajanju u zavisnosti od indikacija, oko jedne trećine dana, tako da se koke mogu odmoriti i izbjeći probleme imunodepresije ili očnih anomalija. Zadovoljavajući period zamračenja treba omogućiti kada je nivo osvjjetljenja slab na način da se koke mogu smjestiti bez uznemiravanja ili povređivanja.
- 7) Djelovi objekata, opreme i instrumenata koji dolaze u kontakt sa kokama treba da budu redovno detaljno čišćeni i dezinfikovani, a posebno u slučaju pražnjenja objekta i prije ponovnog naseljavanja. Tokom boravka koka u objektu, sve površine i sva oprema održavaju se čistim. Feces je potrebno uklanjati po potrebi češće, a uginule koke treba uklanjati svaki dan.
- 8) Kavezi treba da budu adekvatno opremljeni tako da koke ne mogu pobjeći.
- 9) Kod kaveza s dvije ili više etaža treba da bude obezbijedena mogućnost nesmetane kontrole svih kaveza kao i pristup do svake koke.
- 10) Vrata kaveza treba da budu takvog oblika i veličine da se iz kaveza može izvaditi ili u njega staviti odrasla koka a da joj se tim postupkom ne prouzrokuje patnja niti povrede.
- 11) Sakaćivanje koka ne sprovodi se, osim ako je to potrebno da bi se spriječilo kljucanje perja i kanibalizam, u kom slučaju se može dopustiti skraćivanje kljunova, ali pod uslovom da to izvede osposobljena osoba i to samo na pilićima mlađim od deset dana koji su namijenjeni za proizvodnju.